

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директорка з навчальної та науково-педагогічної роботи

 Дар'я МАЛЬЧИКОВА

«05» вересня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

**Освітня програма Фізична реабілітація
Спеціальність 227 Терапія та реабілітація
Спеціалізація 227.01 Фізична терапія
Галузь знань 22 Охорона здоров'я
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Медичний факультет
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії
Курс II**

Івано-Франківськ - 2024/2025

Програму розроблено:

1. Лаврикова Оксана Валентинівна, завідувачка кафедри, кандидат біологічних наук, професорка кафедри;
2. Козій Тетяна Петрівна, кандидат біологічних наук, доцентка;
3. Васильєва Наталія Олегівна, кандидат біологічних наук, доцентка;
4. Данильченко Світлана Іванівна, кандидат медичних наук, доцентка;
5. Самойленко Катерина Володимирівна, викладачка кафедри;
6. Фурсенко Артем Олександрович, викладач кафедри.

Декан медичного факультету _____ Головченко І.В.

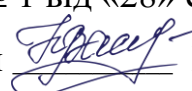
Затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Протокол № 1 а від «02» вересня 2024 р.

Завідувачка кафедри Лаврикова О.В.

Схвалено науково-методичною радою факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.

Голова ради Васильєва Н.О.

Керівниця навчального відділу Вікторія ЯЦЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Практична підготовка здобувачів є важливішою і невід'ємною складовою частиною освітнього процесу навчання з підготовки фахівців із фізичної терапії та ерготерапії та початковою ланкою в системі їх практичної підготовки до фахової діяльності на виробництві.

Базами практик здобувачів II курсу спеціальності 227 Терапія та реабілітація спеціалізації 227.01 Фізична терапія освітньої програми «Фізична реабілітація другого (магістерського) рівня освіти є профільні та медичні установи, які мають достатній рівень матеріально-технічного, кадрового та навчально-методичного забезпечення, та з якими укладено відповідні договори на певний термін, а також структурні підрозділи університету і випускаюча кафедра фізичної терапії та ерготерапії.

Виробнича практика з фізичної терапії та ерготерапії є одним із засобів забезпечення ефективності та якості підготовки майбутніх фахівців із відновлення здоров'я людини.

Виробнича практика доповнює та поглиблює теоретичну та практичну підготовку здобувачів, створює умови для закріплення набутих та отримання нових умінь і навичок, необхідних при оздоровленні та реабілітації людей.

В процесі практики здобувачі проводять фізично-реабілітаційну роботу з різним контингентом населення. Під час проходження практики студенти складають реабілітаційні програми для хворих людей із урахуванням віку, етапу реабілітаційного періоду та різної нозології.

Виконуючи призначення лікаря, студент-практикант добирає засоби і форми лікувальної фізичної культури, розробляє методику застосування фізичних вправ на різних етапах лікування, планує і виконує програму подальшого функціонального відновлення і фізичної дієздатності хворого, виявляє і розширює резервні можливості організму, тренує його і готує до фізичних навантажень на роботі і у побуті, повертає до активної участі у житті суспільства. У випадках інвалідизації фізичний терапевт чи ерготерапевт допомагає інвалідові виробити нові рухи і компенсаторні навички, навчає його користуватися протезами та іншими технічними пристроями і апаратами, тренує пацієнта виконувати цілісні робочі акти, допомагає оволодіти новою професією і, взагалі, адаптує людину до життя у змінених умовах існування.

Під час практики перевіряється рівень наукової підготовки здобувачів. Вони вивчають документацію хворих, етіологію та патогенез захворювання, ведуть дослідницьку діяльність відповідно до тематики курсових робіт.

Відповідно до навчального плану спеціальності 227 Терапія та реабілітація спеціалізації 227.01 Фізична терапія для здобувачів денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти виробничу практику передбачено на II курсі у II семестрі тривалістю 15 тижнів, яка відбудеться у медичних та оздоровчо-реабілітаційних закладах.

Практика організовується з відривом від навчання (в умовах подовження воєнного стану і тимчасового переміщення університету може бути частково або повністю проведена у дистанційному режимі за рішенням адміністрації університету.

Структура практичної підготовки

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів ECTS	Форма Контролю	Опис, мета
ОК 6	Виробнича практика	34,5	Захист /диф. залік	підготовка здобувачів до виконання роботи

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів ECTS	Форма Контролю	Опис, мета
				фізичного терапевта та отримання практичних навичок

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики є формування у здобувачів базових професійних, практичних знань, вмінь та навичок, особистісних якостей фізичного терапевта, ерготерапевта, необхідних для успішної роботи в центрах спортивної медицини та реабілітації, санаторно-курортних закладах, спеціалізованих інтернатах для осіб з особливими потребами, реабілітаційних та фізіотерапевтичних відділеннях, спортивних школах, оздоровчо-лікувальних установах, сучасних SPA-центрах і т. і. Формування прагнення до професійного самовдосконалення.

Основними завданнями виробничої практики на даному етапі є:

- вивчення структури оздоровчо-лікувальних, реабілітаційних установ;
- ознайомлення із задачами, які стоять перед цими установами;
- ознайомлення з методами і організацією роботи, зі змістом та умовами праці фізичного терапевта, ерготерапевта, інструктора ЛФК, спеціаліста з лікувального масажу та фізіотерапії;
- поглиблення та закріплення теоретичних та практичних знань, отриманих студентами при вивченні спеціальних дисциплін;
- практична підготовка до самостійної роботи в якості фізичного терапевта, ерготерапевта;
- збір матеріалів для продовження виконання досліджень з теми кваліфікаційної роботи.

Практична підготовка може здійснюватися за такими формами проходження практики:

- очна - основна форма проходження практики, що передбачає безпосереднє перебування здобувачів на базі практики, розташованої в Україні чи за кордоном, протягом встановленого терміну практики;
- онлайн (дистанційна) - форма проходження практики, що може бути застосована у виняткових випадках (в умовах воєнного стану, тимчасове переміщення університету, карантинні обмеження, участь здобувачів у міжнародних програмах обміну тощо) за умови виконання повного обсягу програми практики без безпосереднього перебування здобувачів на базі практики;
- змішана форма – форма, яка передбачає виконання частини завдань, передбачених програмою практики, в очному форматі, іншу частину – дистанційно.

2. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ

Очікувані компетентності та ПРН

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	ЗК	ФК (СК)	ПРН
ОК 6	Виробнича практика	ІК ЗК03 ЗК05	СК02 СК04 СК08	ПРН 03. Проводити фізичну терапію пацієнтів/клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями.

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	ЗК	ФК (СК)	ПРН
			СК09 СК10	ПР 14. Проводити самостійну практичну діяльність. ПР 08. Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології. ПР 06. Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний інструментарій. ПР 13. Коректувати хід виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів.

3. Програма (види, зміст і обсяг завдання (робіт), форма виконання) практики

Перед початком практики проводиться настановча конференція, на якій завідувач кафедри та груповий керівник розкривають перед студентами мету практики, знайомлять їх з базами практики, основними завданнями, порядком проходження практики та оформлення звітної документації.

Зміст і оцінювання практики

№	Назва робіт/завдань	Форма звітності (таблиці, графіки, фото-, відео, презентація, тощо)	Кількість балів за виконання робіт/завдань (max)
1.	Ознайомлення з матеріально-технічною базою практики	Презентація	5 б.
2.	Проходження курсів на платформі «Plus by Physiopedia» - 5 курсів	Фото сертифікату	50 б.
3.	Спостереження за проведенням фізичної терапії при певній нозології.	Презентація	10 б.
6.	Проведення комплексної фізичної терапії для пацієнта/клієнта при певній нозології	Відео, фото	35 б.
7.	Складання реабілітаційних програм з фізичної реабілітації для пацієнта/клієнта певної нозології	Реабілітаційна програма, відео	40 б.
	Відео-презентації до розроблених реабілітаційних програм – 2 ш	Відео-презентація (до 30хв)	20 б.
8.	Загальне оформлення та ведення звіту про результати практики, презентація результатів практики, захист практики	Заповнений звіт про результати практики», тека звітних матеріалів	20 б.
9	Позитивний відгук керівника	Характеристика	20 б.

	від бази практики		
Загальна кількість балів:			200 б.

Примітка:

-200 балів (для здобувачів галузі знань 22 Охорона здоров'я - 200 балів) відповідно до Порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти спеціальностей галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у Херсонському державному університеті (наказ від 31.08.2023 № 370-Д)

Види робіт під час практики

Виробнича практика з фізичної терапії та ерготерапії проходить в декілька етапів.

Перший етап. Настановча конференція.

Перед початком виробничої практики проводиться навчаюча конференція. На ній завідувач практиками, завідувач кафедри та викладачі-методисти за фахом розкривають перед здобувачами мету практики, знайомлять з основними завданнями, з вимогами до практикантів, з порядком оформлення звітної документації.

Другий етап.

1. Упродовж першого тижня здобувачі вищої освіти:

- отримує настанови в університеті та спеціальному медичному та реабілітаційному закладі, знайомиться з документацією з практики /завдання-звіт, індивідуальний план/, вивчає документацію медичного закладу / плани реабілітаційних програм, медичні картки хворих, і складає на їх основі індивідуальний план практики, з'ясовує наявність і відповідність засобів реабілітації та інших форм роботи з хворими (знайомство з обладнанням медичних кабінетів, спортивних залів тощо); відвідує всі фізіотерапевтичні та бальнеологічні кабінети, на базі яких проходить практику.

2. Протягом другого-восьмого тижнів студент:

- виконує всю роботу фізичного терапевта, ерготерапевта;
- проводить всі заняття з лікувальної фізкультури з урахуванням віку та нозології захворювання; проводить різні види масажу; проводить фізіотерапевтичні процедури (електрофорез, гальванізацію, дарсонвалізацію, діатермію, франклінізацію, ампліпульстерапію, УФО, індуктотермію та інші); проводить тепловікування (пілоїдотерапію, псанотерапію, лікування озокеритом та парафіном); проводить водолікування (використовувати різні види мінеральних та прісних вод для всіх бальнеологічних процедур);
- складає реабілітаційні програми для пацієнтів за відповідними нозологіями;
- оформлює розширений відео-звіт за певною реабілітаційною програмою, який є заліковим.

Третій етап. Заключна конференція.

Після закінчення практики проводиться заключна конференція, на якій здобувачі звітують про проведену роботу, висловлюють пропозиції щодо організації практики.

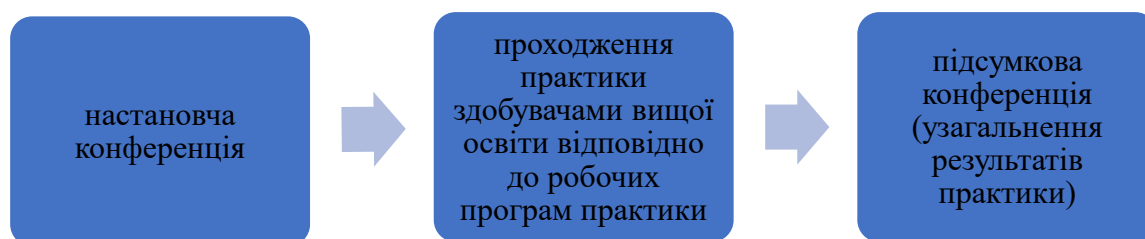
Під час проходження виробничої практики студент отримує індивідуальне завдання від групового керівника практики.

Індивідуальні завдання спрямовані на поглиблення фахових знань здобувачів, набуття професійних навичок та підсилення інтересу до діяльності. Результати індивідуальних завдань оформлюють у вигляді звіту.

Індивідуальне завдання визначається тематикою кваліфікаційної роботи здобувача, затверджується науковим керівником. До завдання ставляться відповідні умови: на практиці опрацювати застосування певних заходів фізіотерапії, масажу, лікувальної гімнастики, дихальної гімнастики, бальнеотерапії, фітотерапії, розробити меню лікувального харчування відповідно до дієти за нозологією. Розробити рекомендації щодо застосування фізіотерапевтичних процедур та ТВ під час амбулаторно-поліклінічного етапу реабілітації, скласти програму реабілітації.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Кожна практика включає три етапи.

На першому етапі практики проводиться настановна конференція, на якій:

- завідувач кафедри та керівники розкривають мету та основні завдання практики, знайомлять здобувачів з базами практики, порядком проходження практики, видами робіт, порядком оцінювання, оформлення звітної документації та процедурою контрольного заходу.

На початку практики здобувачі вищої освіти повинні отримати інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів.

Методи навчання

У процесі практичної підготовки використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: презентація, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійна презентація, демонстрація;
- практичні методи: розв'язання практичних та аналітичних завдань, метод проєктування, виконання індивідуальних завдань, тренінг тощо.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Вид роботи	Методичні рекомендації до її виконання
Складання реабілітаційної програми	Вміти та знати правила складання реабілітаційних програм для хворих з різними нозологіями;
	Повторити методи, форми та засоби фізичної реабілітації;
Робота з пацієнтами та в мультидисциплінарній команді	Ознайомитися з матеріально-технічною базою практики, фізіотерапевтичним кабінетом, приміщенням для ТВ та масажу;
	Вивчити досвід роботи в мультидисциплінарній команді фахівців із фізичної реабілітації;
	Скласти графік роботи у різних відділеннях бази практики та план проведення фізіотерапевтичних процедур, масажу та занять з ТВ;
	Скласти три реабілітаційні програми для пацієнтів з урахуванням нозології та надати у звітній документації;
	Скласти звіт про виконання індивідуального завдання.

6. СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, ФОРМУВАННЯ ПІДСУМОВОЇ ОЦІНКИ

За результатами виконання завдань практики та успішного захисту на звітній конференції, здобувач отримує **підсумкову оцінку**.

Підсумкова оцінка виробничої практики нараховується за накопичувальним принципом і є сумою таких компонентів:

Рекомендований розподіл балів за результатами проходження практики

Зміст завдання	Кількість балів
Поточний контроль	150
Індивідуальне завдання «Проходження курсів на платформі Physiopedia» - 5 курсів	0-50
Складання реабілітаційних програм:	
- реабілітаційні програми – 2 шт	0-40
- відео-презентації до розроблених реабілітаційних програм – 2 шт	0-40
Камеральні роботи:	0-10
- узагальнена презентація щодо результатів практики	0-5
- оформлення Звіт про результати практики	0-5
- оформлення звіту	0-5
Підсумковий контроль	0-50
Захист звіту	0-30
Відповіді на запитання	0-20

Здобувач має право оскаржити організацію та результати проходження практики відповідно Порядку оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у ХДУ (наказ від 07.09.2020 № 802-Д), розміщеного за покликанням: <https://ksu24.kspu.edu/s/TanPg>

7. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Після закінчення виробничої практики здобувач надає наступні документи:

1. Звіт про результати практики здобувача-практиканта.
2. Розробка реабілітаційних програм – 2 шт
3. Відео-презентації до реабілітаційних програм (до 30хв)
4. Проходження курсів на платформі Physiopedia – 5 курсів (теми на вибір здобувача).
5. Узагальнена презентація щодо результатів проходження виробничої (клінічної) практики

8. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підведення підсумків та узагальнення результатів виробничої практики відбувається на підсумковій конференції (на платформі ZOOM з автентифікацією здобувачів), за участі керівників від університету, представників деканату та членів комісії відповідно до Розпорядження ХДУ «Про затвердження складу комісій для проведення заліку».

Звіт та зазначені в програмі практики документи здобувач подає на рецензування керівнику від університету не пізніше ніж за три дні по контрольного заходу (підсумкової конференції). За результатами практики, здобувачі звітують про виконання програми практики та отримані результати практики (виступ 2-3 хв.) розроблені презентації (фотозвіт, відео або медіа-презентація проєкту). Звітна презентація погоджується з керівником від університету та містить відео/фото/скріншоти результатів виконання завдань програми практики.

Після захисту, членами комісії/керівниками від університету/гарантами **за бажанням** можуть бути поставлені питання (1-2 питання) за результатами проходження здобувачем практики.

9. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова (основна) література:

1. Григус І.М Фізична реабілітація в пульмонології: навчальний посібник. – Вид. 2-ге, виправлене. – Рівне: НУВГП, 2018. - 258 с.
2. Григус І.М., Брега Л.Б. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2018. – 268 с.
3. Діагностика рухових можливостей у практиці фізичного терапевта: навчальний посібник / А.В. Ольховик. – Суми: – Сумський державний університет, 2018. – 146 с.
4. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / [Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін.]. – К., 2022. – 164 с.
5. Пропедевтика внутрішньої медицини /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського.– 5-е вид., виправл. і допов. – К .: ВСВ «Медицина», 2018. – С. 23–56.
6. Свінціцький А.С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навч. посіб. К. : ВСВ Медицина, 2019. 1008 с.
7. Мироненко С.Г. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання: Навчальний посібник. – Полтава, 2019. – 50 с.
8. Михалюк Є.Л., Черепок О.О., Ткаліч І.В. Фізична реабілітація при захворюваннях хребта. Навчальний посібник.- ЗДМУ, 2016. – 90 с.
9. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: нейрореабілітація [Текст] : нац. підручник. Т. 2 / В. М. Сокрут, О. В. Синяченко, О. П. Сокрут та ін. ; за заг. ред. В. М. Сокрута. — Львів : Марченко Т. В., 2023. — 340 с.
10. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Ерготерапія: Підручник. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 280с.
11. Швесткова Ольга, Сладкова Петра та кол. Фізична терапія: Підручник. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 272 с.

Допоміжна література:

1. Клінічне обстеження та семіотика уражень органів і систем у дітей / Ю.В. Марушко, Т.В. Гишак, С.А. Пісоцька,Т. В. Марушко – 5-те видання, перероблене і доповнене. – Київ-Хмельницький, ФОП Сторожук О.В., 2020. – 208 с.
2. Остеоартроз. Сучасні методики фізіотерапевтичного лікування: Методичні рекомендації / В.І. Маколінець, Т.М. Гращенкова, А.М. Гасєвська, В.В. Мельник, І.В. Корж, І.М. Чатківська. — Харків : «Крокус», 2017. — 20 с.
3. Таран І. В. Особливості авторських методик фізичної реабілітації при спастичних формах дитячого церебрального параліча / Таран І. В. // – Вроцлав, 2013. – С. 86 – 95.
4. Методи обстеження неврологічного хворого [Текст] : навч. посіб. / Л. І. Соколова, Т. М. Черенько, Т. І. Ілляш та ін. ; за ред.: Л. І. Соколової, Т. І. Ілляш. — 2-е вид. — К. : Медицина, 2020. — 144 с.
5. Терапевтичні вправи: навчальний посібник / Ольга Єжова, Катерина. Тимрук-Скоропад, Любов Ціж, Ольга Ситник – Житомир, ПП. "Євро-Волинь", 2021. – 150 с.
6. Фізична реабілітація при ендопротезуванні органів та суглобів: навчальний посібник [Електронний ресурс] : навч. посібник для студ. спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія»/ О.О. Глиняна, Ю.В. Копчинська, І.Ю. Худецький; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл 173 МБ). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 190 с.
7. Chui K.K. Orthotics and Prosthetics in Rehabilitation Orthotics and Prosthetics in Rehabilitation New York. – Fourth Edition – 2020. – 823 pages.

8. O'Sullivan, Susan B. Physical rehabilitation / Susan B. O'Sullivan, Thomas J. Schmitz, George Fulk. Description: Seventh edition. – Philadelphia: F.A. Davis Company. – 2019 – 1505 pages.

Інформаційні ресурси

9. <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
10. meddoc.com.ua/fizicheskaya-reabilitaciya-0605/
11. <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/1946/1/%D0%9B%D0%A4%D0%9A.pdf>
12. https://repository.tdmu.edu.ua/bitstream/handle/1/8676/lik_masazh.pdf?sequence=1
13. Освітні платформи, що рекомендовані МОН України: Coursera: www.coursera.org ; Udemy: www.udemy.com ; Prometheus: prometheus.org.ua; EdPro: <https://edpro.ua/webinars>
14. Онлайн курси, що рекомендовані для вивчення на платформі <https://members.physio-pedia.com/uk/my-home-page-uk/>
15. Освітні платформи: DoctorThinking Education Platform - <https://official.doctorthinking.org/> , Навчальна платформа Центру громадського здоров'я МОЗ України - https://portal.phc.org.ua/uk/view_all_courses/ , Академія НСЗУ - <https://academy.nszu.gov.ua/>